

Tötterman

21.10.2024

266/04.01.01/2024

Eduskunta-  
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valiokunnan kokous 22.10.2024 / HE 120/2024 vp

## Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Esityksellä muutettaisiin työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia niin, ettei työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle muuten kuin alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän palkkaamiseen. Helsingin kaupungille voitaisiin myöntää jatkossakin palkkatukea ammatillisen osaamisen kehittämiseen siltä osin kuin työllistettävä henkilö työllistyisi sellaisiin tehtäviin, joista muualla vastaa hyvinvointialue. Valmiuslakiin tehtäisiin tekniset muutokset työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtymisestä johtuen.

Esitys pohjautuu pääministeri Orpon hallituksen ohjelmakirjaukseen palkkatuen uudistamisesta ja kohdistamisesta erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille. Edelleen hallitusohjelman mukaisesti esitys on osa julkisen talouden sopeuttamista ja sillä pyritään vuodesta 2025 alkaen 37 miljoonan euron säästöön kuntien valtionosuuksia vähentämällä. Hallitusohjelman liitteen mukaan kuntien tehtäviä vastaavasti vähennettäisiin. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n pitää tätä hyvänä tavoitteena. KT:n näkemyksen mukaan esityksellä ei kuitenkaan vähennettäisi kuntien tehtäviä vaan pelkästään rajoitettaisiin keinoja hoitaa kunnan järjestämisvastuulla olevia työvoimapalveluita.

Työvoimapalveluiden järjestämislain (380/ 2023) 4 § 2 momentin perusteella julkisten työvoimapalveluiden järjestäminen perustuu asiakkaiden palvelutarpeeseen ja tälle tulee tarjota palveluja, jotka parhaiten turvaavat osaavan työvoiman saatavuutta ja edistävät työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Jos työvoimaviranomainen ei jatkossa pystyisi enää tarjoamaan palkkatuettua työtä kunnassa, vaikka se olisikin henkilöasiakkaan palvelutarve huomioiden parhaiten hänelle sopiva palvelu, tulee työvoimaviranomaisen tarjota sen sijasta vähemmän palvelutarpeeseen vastaavaa palvelua. Näin lakimuutoksella kavennettaisiin merkittäväällä tavalla kuntien mahdollisuutta edistää etenkin pitkään työttömänä olleiden työllisyyttä.

Julkisen sektorin palkkatuen vaikuttavuus työllisyyteen on suomalaisten rekisteriaineistotutkimusten (Aho ym. 2018; Asplund ym. 2018) perusteella yksityisen sektorin palkkatukeen verrattuna vähäisempi. Tällöin palkkatuen kohdistaminen enemmän yksityiselle sektorille on tavoitteena sinänsä perusteltua. Näissä tutkimuksissa ei kuitenkaan voitu huomioida sitä, että lähtökohtaisesti julkiselle sektorille on voitu työllistää palkkatuella vaikeammin työllistettäviä henkilöitä, ts. työnhakijoita, jotka eivät työllistyisi yksityisen sektorin työpaikkoihin palkkatuella. Kuntiin työllistyminen palkkatuella voi näin olla pitkäaikaistyöttömille portti työllistyä myöhemmin avoimille työmarkkinoille tai palkkatuella yrityksiin. Edelleen palkkatuettu työ voi olla myös edeltävä vaihe ennen

Tötterman

21.10.2024

266/04.01.01/2024

siirtymistä ammatilliseen koulutukseen. Asplundin työryhmä (Asplund ym. 2018, s. 104) päätyykin ehdottamaan, että palkkatuki kuntiin tulisi implementoida uudella tavalla - eikä siis ehdota sen lakkauttamista.

Palkkatuettu työ parantaa pitkäaikaistyöttömien työllistymisedellytyksiä myös muuten kuin osaamisen ja yleisten työelämävalmiuksien parantumisen myötä. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön teettämän selvityksen (Heponiemi ym., 2008) mukaan työttömyyden pitkittyminen heikentää työnhakijan terveyttä, ja tällöin uudelleentyöllistyminen vastaavasti muodostuu entistä epätodennäköisemmäksi. Mikäli työtön työllistyy, esimerkiksi palkkatuettuun työhön, se vahvistaa hänen terveyttään ja hyvinvointia - ja edelleen mahdollisuuksia myöhemmin työllistyä avoimille työmarkkinoille. Suljettaessa palkkatuettu työ pois kuntasektorilta, kavennetaan samalla siis myös kuntien keinoja edistää kuntalaissa (410/2015) 1 § säädettyä asukkaiden hyvinvoinnin edistämisen tehtävää.

Ehdotetuilla rajoituksilla palkkatuen myöntämisessä voi siis olla haitallisia vaikutuksia työllisyyteen etenkin pitempään työttömänä olleiden kohdalla. Koska osana uudistusta myös kuntien työttömyysturvan rahoitusvastuu laajenee, joudutaan pahimmassa tapauksessa siirtää kunnissa rahoitusta aktiivisesta työvoimapolitiikasta toimeentulon rahoitukseen. Tämän vuoksi Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT ei kannata ehdotettua lakimuutosta ja ehdottaa sen sijaan, että kuntien tehtäviä karsittaisiin muilla keinoilla, esimerkiksi keventämällä laissa säädeltyä palveluprosessia. Esimerkiksi vuoden 2023 lopussa valtiontalouden tarkastusvirasto (Tarkastuskertomus 16/2023) totesi nykyisen säädellyn palveluprosessin kohtelevan työnhakijoita kaavamaisesti johtaen omatoimisten työnhakijoiden ylipalveluun ja vastaavasti vaikeasti työllistyvien alipalveluun.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUEYÖNANTAJAT KT